

Asiantuntijapalveluiden roolin muuttaminen

Lopullinen yhteenvetoraportti

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

ASiantuntijapalveluiden ROOLIN MUUTTAMINEN

Lopullinen yhteenvetoraportti

C R O S P

Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskus (jäljempänä kehittämiskeskus) on riippumaton ja hallinnollisesti itsenäinen organisaatio. Kehittämiskeskusta osarahoittavat opetusministeriöt sen jäsenmaissa ja Euroopan komissio Euroopan unionin (EU) koulutusohjelman toiminta-avustuksen kautta.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Euroopan unionin rahoittama. Esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat kuitenkin vain kirjoittajien omia eivätkä välttämättä vastaa Euroopan unionin tai Euroopan komission näkemyksiä. Euroopan unionia tai Euroopan komissiota ei voida pitää niistä vastuussa.

Yksittäisten henkilöiden tässä asiakirjassa esittämät mielipiteet eivät välttämättä edusta kehittämiskeskuksen, sen jäsenmaiden tai Euroopan komission virallisia näkemyksiä.

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2022

Toimitus: Mary Kyriazopoulou ja Anthoula Kefallinou

Tämä julkaisu on avoimen saatavuuden resurssi. Tämä tarkoittaa, että sinulla on julkaisuun vapaa pääsy ja voit käyttää ja jakaa sitä mainitsemalla lähteenä Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskuksen. Lisätietoja kehittämiskeskuksen avoimen saatavuuden linjauksesta: www.european-agency.org/open-access-policy.

Voit viitata tähän julkaisuun seuraavasti: Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskus, 2022. *Asiantuntijapalveluiden roolin muuttaminen: Lopullinen yhteenvetoraportti*. (M. Kyriazopoulou ja A. Kefallinou, toim.). Odense, Tanska

Tämä teos on lisensoitu **Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-EiMuutoksia 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä**. Julkaisua ei saa muokata tai kääntää ilman kehittämiskeskuksen lupaa.

Tässä raportissa esitetyn tiedon saavutettavuuden helpottamiseksi raportti on saatavana myös sähköisenä versiona 25 kielellä. Sähköiset versiot löytyvät kehittämiskeskuksen sivustolta osoitteesta www.european-agency.org

Tämä on käännös alkuperäisestä englanninkielisestä tekstistä. Jos käännöksen tietojen tarkkuus on epävarmaa, tutustu alkuperäiseen englanninkieliseen tekstiin.

ISBN: 978-87-7599-009-2 (sähköinen)

Sihteeristö

Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Puh.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Brysselin toimisto

Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Puh.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

Sisällys

Johdanto	5
Vaihe 1: Asiantuntijapalveluja koskevien lähestymistapojen kartoitus Euroopan maissa	6
Vaihe 2: Etenemissuunnitelman kehittäminen asiantuntijapalveluiden roolin muuttamiseksi	8
CROSP-hankkeen yleinen viitekehys	9
CROSP-itsearviointiväline: etenemissuunnitelma asiantuntijapalveluiden roolin muuttamiseksi	12
Loppuhuomautukset	15
Viitteet	16

Johdanto

Oikeuksiin perustuva lähestymistapa inklusiiviseen opetukseen, jota puoltavat YK:n **lapsen oikeuksien sopimus** (1989) ja **yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista** (2006), edistää korkealaatuaista koulutusta kaikille. Kaikki Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskusten (jäljempänä "kehittämiskeskus") jäsenmaat sopivat ja pyrkivät kehittämään inklusiivisia koulutusjärjestelmiä, joiden tavoitteena on täyttää kaikkien oppilaiden oikeudet inklusiiviseen opetukseen yhdessä ikätoveriensä kanssa omassa paikallisyhteisössään (**Kehittämiskeskus, 2015**).

Tämän oikeuksiin perustuvan tavoitteen saavuttamiseksi maat tunnustavat yhä enenevässä määrin tarpeen muuttaa asiantuntijapalveluiden roolia. Sen sijaan, että tukea tarvitsevat oppijat sijoitettaisiin erityiskouluihin, koulutusjärjestelmät ovat siirtymässä siihen, että yleisopetuksen ammattilaisten odotetaan vastaavan erilaisiin tarpeisiin (**Euroopan unionin neuvosto, 2018; Kehittämiskeskus, 2015**). Monissa maissa keskeinen kysymys onkin selventää asiantuntijapalveluiden roolia niiden tehtävässä tukea kaikkien oppijoiden oikeuksia inklusiiviseen opetukseen.

Asiantuntijapalveluiden muuttuva rooli inklusiivisen koulutuksen tukemisessa (CROSP-hanke) keskittyi asiantuntijapalveluiden uudelleenorganisointiin tukemaan kaikkien oppijoiden oikeutta inklusiiviseen opetukseen. Sen tavoitteena oli tunnistaa ja analysoida haasteita ja mahdollisuuksia maan linjauksissa ja käytännöissä, jotka vaikuttavat asiantuntijapalveluiden uudelleenorganisointiin ja uudistamiseen kohti kaikkien oppijoiden inklusiivista opetusta.

CROPS-projekti sisälsi kaksi vaihetta:

- Vaihe 1 (2017–2018) kattoi yksityiskohtaisen kartoituksen 26 kehittämiskeskusten jäsenmaan menneistä ja nykyisistä suuntauksista ja tilanteista asiantuntijapalveluihin liittyen sekä havaituista tulevaisuuden trendeistä. **Vaiheen 1 yhteenvetoraportti** on tulos tästä (Kehittämiskeskus, 2019).
- Vaihe 2 (2019–2022) perustuu vaiheen 1 tärkeimpiin tuloksiin ja keskittyy vertaisoppimiseen. Näihin sisältyi temaattisia työpajoja kehittämiskeskusten jäsenmaiden päättäjien kanssa. Vertaisoppimisen toimintatavan tarkoituksena oli antaa jäsenmaille mahdollisuus kehittää tehokkaampia strategioita inklusiivisen koulutuksen asiantuntijapalveluiden parantamiseksi. Vaihe 2 päättyi **etenemissuunnitelman** kehittämiseen **CROSP-itsearviointivälineen** muodossa. Se tarjoaa kokonaisvaltaisen yleiskatsauksen linjauksia koskevista prioriteeteista ja strategioista sekä tärkeimmistä vaiheista tai virstanpylväistä (eli keskeistä toimista) muutosprosessissa.

Tässä raportissa esitetään CROSP-hankkeen vaiheiden 1 ja 2 keskeiset havainnot.

Vaihe 1: Asiantuntijapalveluja koskevien lähestymistapojen kartoitus Euroopan maissa

Vaihe 1 pyrki muodostamaan selkeän yleiskuvan asiantuntijapalveluiden kehittämisestä, kun otetaan huomioon oppijoiden oikeudet koulutukseen yleensä ja inklusiivinen opetus erityisesti. Siinä tunnistettiin ja analysoitiin maan linjausten ja käytännön tekijöitä, jotka tukevat asiantuntijapalveluiden muuttuvaa roolia kohti inklusiivista opetusta kaikille oppijoille.

26 kehittämiskeskuksen jäsenmaata osallistui vaiheen 1 kartoitukseen.

Osallistujamaiden edustajat laativat raportteja omien kansallisten asiantuntijaverkostojensa panostuksella. Raportit kattoivat kaiken tyyppisiä asiantuntijapalveluja, joka tukevat yleisopetuksen tarjontaa oppivelvollisuustasolla. Tämä sisälsi erityiskoulujen, -yksiköiden ja -luokkien oppijoiden tukemisen. Mukana oli myös ammattilaisia, jotka tarjosivat tukea, neuvoja ja ohjausta yleisopetuksessa oleville oppijoille ja näiden sidosryhmille. Raportit sisälsivät tietoja erityiskoulujen, -luokkien ja -ammattilaisten määrästä kussakin maassa. Ne kuvasivat myös rakenteita ja prosesseja, kuten linjauksia, tukijärjestelmiä ja muutosprosesseja.

Maaraporttien analyysi antoi keskeisiä tietoja seuraavista aiheista:

- asiantuntijapalveluiden nykyinen rooli ja pääpiirteet
- maiden tärkeimmät asiantuntijapalveluihin liittyvät linjauksia koskevat uudistukset
- tarvittava linjausten kehittäminen edelleen, jotta asiantuntijapalveluiden roolia voidaan muuttaa tukemaan inklusiivista opetusta.

Asiantuntijapalveluiden määrittely

Osallistujamaiden mukaan niiden **asiantuntijapalvelut** koostuvat oppijoiden lisäkoulutus-, arviointi- ja ohjauspalveluista sekä lisäresursseista kouluille, opettajille ja perheille. Asiantuntijapalvelut voivat tarkoittaa koulun sisällä tuotettuja palveluja, ulkopuolista tukea ja erityiskouluja.

Näihin palveluihin osallistuu erilaisia asiantuntijaryhmiä, jotka kattavat erityisopetuksen, sosiaalihuollon, kuntoutuksen, terveyden, varhaisen puuttumisen, henkilökohtaisen kehityksen ja siirtymäpolut koulutusjärjestelmässä.

Kehittämiskeskuksen jäsenmaat kehittävät aktiivisesti linjauksia asiantuntijapalveluiden konseptin muuttamiseksi ja organisoimiseksi uudelleen kohti inklusiivista opetusta. Tärkeimpiä linjauksia koskevia muutoksia ovat seuraavat:

- oikeuksiin perustuvan lähestymistavan edistäminen
- yleisopetuksen ja asiantuntijapalveluiden välisen suhteen muokkaaminen
- uusien tukijärjestelmien kehittäminen.

Asiantuntijapalveluiden roolin muuttamisesta koituvat edut

Monissa maissa asiantuntijapalveluiden siirtyminen kohti inklusiivista opetusta johtaa siihen, että useammat oppijat saavat opetusta yleisopetusta antavissa kouluissa, koska he saavat tarvitsemaansa tukea.

Tämä johtaa myös myönteisiin muutoksiin koulutasolla asenteissa oppimisen monimuotoisuutta kohtaan.

Lisäksi se edistää koulujen tietoisuutta tarpeesta kehittää inklusiivisia ja joustavia oppimisympäristöjä. Asiantuntijapalveluiden roolin muuttaminen inklusiivista tukevaksi yleisopetusta tarjoavissa luokahuoneissa voi estää oppilaiden koulutuksen keskeyttämisen ja auttaa opettajia hankkimaan taitoja tukeakseen kaikkia oppijoita.

Nämä edut edistävät laajempaa inklusiivista ja korkealaatuista koulutusta kaikille oppijoille tarjoavien inklusiivisempien järjestelmien kehittämistä (Kehittämiskeskus, 2015).

Politiikan osa-alueet, jotka voivat edistää muutosta

Tietojen analysointi paljastaa tarpeen helpottaa asiantuntijapalveluiden toimimista resurssina yleisopetusta antavissa kouluissa ja antaa sidosryhmille valmiudet inklusiivisen opetuksen toteuttamiseen. Asiantuntijapalveluiden muuttaminen resurssiksi käsittää neljä toisiinsa liittyvää aluetta, joita päättäjät pitävät olennaisina. Nämä ovat:

- Hallintomekanismit, jotka tukevat asiantuntijapalveluiden ja yleisopetuksen yhteistyötä kaikilla tasoilla
- Rahoituspolitiikat ja -strategiat, jotka tukevat asiantuntijapalveluja toimimaan inklusiivisen opetuksen resurssina

- Kykyjen kehittämismekanismit, joiden avulla asiantuntijapalveluiden ammattilaiset voivat tukea tehokkaasti sidosryhmiä yleisopetuksessa
- Asiantuntijapalveluille tuotetut laadunvarmistusmekanismit, jotka edistävät avoimia ja vastuullisia inklusiivisen opetuksen järjestelmiä.

Nämä politiikan osa-alueet liittyvät keskeisiin osiin, jotka on tunnistettu kehittämiskeskusten aikaisemmassa työssä ja joilla kehitetään tehokkaita ja kustannustehokkaita resurssien kohdentamismekanismeja ja vähennetään epätasa-arvoa koulutuksessa (ks. **Osallistavan opetuksen järjestelmien rahoituslinjaukset**).

CROSP-hankkeen vaiheen 1 yhteenvetoraportti (Kehityskeskus, 2019) sisältää lisätietoja vaiheen 1 tuloksista. **CROSP-verkkosivuilta** löytyvät myös **animoitu video** ja **infografiikka**, jotka välittävät vaiheen 1 tärkeimmät viestit.

Vaihe 2: Etenemissuunnitelman kehittäminen asiantuntijapalveluiden roolin muuttamiseksi

Vaiheen 1 keskeisiin havaintoihin pohjautuvan vaiheen 2 tarkoituksena oli nimenomaan antaa jäsenmaille mahdollisuus kehittää tehokkaampia strategioita, joilla parannetaan asiantuntijapalveluiden roolin muutosta inklusiivisen opetuksen toteuttamisessa.

CROSP-hankkeessa noudatettiin vertaisoppimisen lähestymistapaa. Koska hanke perustui olemassa oleviin lähestymistapoihin ja menetelmiin (esim. **Andrews ja Manning, 2015**) ja aiempaan kehittämiskeskusten työhön (esim. **Maa-arviointi ja analyysi; Osallistavan opetuksen järjestelmien rahoituslinjaukset**), tämä satoi päättäjät, joilla oli yhteinen ammatillinen painopiste ja tietämys, ennalta sovittuihin toimiin ja keskusteluihin keskenään.

Vertaisoppimisen lähestymistapa käsitti kolme toisiinsa liittyvää tavoitetta:

- **Sisältökohtainen tavoite**, mukaan lukien systemaattinen oppiminen maiden välillä. Tavoitteena oli edetä tiedon jakamista pidemmälle ja tarjota foorumi linjauksia koskevien haasteiden jäsenllylle pohdinnalle.
- **Prosessiin liittyvä tavoite**, mukaan lukien yhteistyön arviointi ja itsearviointi. Tämä antoi maille mahdollisuuden oppia toisiltaan tunnistamalla nykyisten linjausten ja strategioiden vahvuudet ja haasteet, joilla asiantuntijapalveluiden roolia muutetaan kohti osallistavaa opetusta.
- **Tuloksiin liittyvä tavoite**, mukaan lukien CROSP-itsearviointivälineen yhteinen kehittäminen sekä kansallisen tason tiedonjako ja seurantatoimet.

CROPS-hankkeen vaiheen 2 toimet

Vertaisoppimisen lähestymistapa käsitti **kaksi kierrosta temaattisia työpajoja**. Kehittämiskeskusten kaikkien jäsenmaiden yhteinen päätöskonferenssi järjestettiin vuonna 2022.

Ensimmäisen työpajakierroksen aikana maiden edustajat keskustelivat tehokkaista kansallisista/alueellisista/paikallisista linjauksista ja strategioista sekä yhteisistä ja maakohtaisista haasteista ja kokemuksista, jotka liittyvät neljään aihealueeseen: hallinto, rahoitus, kykyjen kehittäminen ja laadunvarmistus.

Toisella työpajakierroksella maat keskustelivat kuudesta sovitusta ohjaavasta periaatteesta ("**miksi**") ja siitä, kuinka ne voidaan muuntaa ensin linjauksia koskeviksi prioriteeteiksi/strategioiksi ("**mitä**") ja sitten konkreettisiksi toimiksi ("**miten**"). Työpajoissa keskityttiin myös CROSP-itsearviointivälineen suunnitteluun ja jakamiseen.

Jotta kaikki osallistujat saatiin aktiivisesti mukaan keskusteluihin, molemmilla työpajakierroksilla oli "dialoginen" rakenne. Kaikille osallistujille jaettiin rooli ja tiedonvaihtoa toteutettiin järjestäytyneesti.

Kahden temaattisen työpajakierroksen lisäksi vertaisoppimisprosessi jatkui kahdella verkkokokouksella. Niiden avulla osallistujat pystyivät edistymään työkalun kehittämisessä.

Vertaisoppimismenetelmä arvioitiin formatiivisesti. Siinä arvioitiin, mahdollistiko vertaisoppiminen oppimistuloksia, jotka voivat auttaa maita saavuttamaan muutoksia prosessissa kohti asiantuntijapalveluiden uutta roolia inklusiivisen opetuksen tukemisessa. CROSP-hankkeen vertaisoppimismenetelmän **formatiivinen arviointi** (Kehittämiskeskus, 2022) on saatavilla CROSP-hankkeen verkkosivustolla.

CROSP-hankkeen yleinen viitekehys

CROSP:n temaattisten työpajojen analyysissä korostettiin useita **ohjaavia periaatteita**, **linjauksia koskevia prioriteetteja** ja **strategioita**, sekä **keskeisiä toimia**, joilla tuettiin asiantuntijapalveluiden roolin uudelleensuuntaamista inklusiivisen opetuksen tukemiseksi. Nämä tulokset organisoitiin laajempaan viitekehukseen, joka sisältää kaikki muutosprosessin olennaiset osatekijät.

1. Ohjaavat periaatteet

Ohjaavat periaatteet ovat yleisiä periaatteita, jotka tukevat linjausten ja strategioiden toteuttamista ja sidosryhmien kykyä toteuttaa inklusiivista opetusta päivittäin.

Ne voidaan nähdä **kattoteemoina**, jotka liittyvät läheisesti asiantuntijapalveluiden muuttuvaan rooliin. Ne antavat yleisopetuksen ja asiantuntijapalveluiden sidosryhmille yhteisen näkemyksen asiantuntijapalveluiden roolista ja tukevat siten yhteistyötä. Ne vastaavat kehittämiskeskuksen viimeaikaisia **Pääperiaatteita** (2021) ja tarjoavat lisätodisteita, jotka tukevat inklusiivisten linjausten kehittämistä ja käytäntöjä.

Kuusi toisiaan täydentävää ohjaavaa periaatetta muodostaa yleisen CROSP-kehysten:

Ohjaava periaate 1: Yhteisen sitoutumisen kehittäminen kohti inklusiivista opetusta

Kaikkien sidosryhmien tulisi kehittää yhteisiä arvoja ja yhteistä sitoutumista, jotta kaikille oppijoille voidaan tarjota korkealaatuisia oppimismahdollisuuksia yleisopetuksen ympäristöissä. Tukea tarvitsevien opiskelijoiden asiantuntijapalveluiden tulisi perustua sosiopedagogiseen lähestymistapaan, ei lääketieteelliseen.

Ohjaava periaate 2: Tiedonvaihdon ja inklusiota edistävien valmiuksien hankkimisen kehittäminen yhteistyön ja verkostoitumisen avulla

Yleisopetuksen ja asiantuntijapalveluiden päättäjien ja koulutusalan ammattilaisten tulisi vaihtaa tietoa yhteistyön kautta kaikilla koulutustasoilla sekä paikallisella/alueellisella/kansallisella tasolla.

Ohjaava periaate 3: Jatkuvan inklusiota koskevan ammatillisen oppimisen tarjoaminen

Jatkuvia oppimisen mahdollisuuksia olisi tarjottava kaikille asiantuntijoille ja yleisopetusta tarjoavien koulujen henkilöstölle, mukaan lukien johtotehtävissä olevat (ts. tavoitteena on juurruttaa inklusiota edistäviä taitoja ja valmiuksia).

Ohjaava periaate 4: Inklusiivisen koulun johdon ja hallinnon tukeminen

Opetusta ja oppimista koskevan esteettömyyden lähestymistavan tulisi toimia resurssina ja tukea johtotehtävissä toimivaa sekä yleisopetuksen että asiantuntijapalveluiden henkilöstöä.

Ohjaava periaate 5: Sidosryhmien kannustaminen aktiiviseen osallistumiseen

Perheitä, oppijoita ja muita yhteisön sidosryhmiä tulisi tukea osallistumaan aktiivisesti oppimis- ja opetusprosesseihin.

Ohjaava periaate 6: Jatkuvan seurannan ja arvioinnin edistäminen

Sekä yleisopetuksen että asiantuntijapalveluiden koko henkilöstön tulisi pyrkiä kohti koulun yhteistä käytäntöä, jossa keskitytään opetuksen ja oppimisen esteisiin ja mahdollistajiin.

2. Linjauksia koskevat prioriteetit ja strategiat

Jokainen ohjaava periaate liittyy linjauksia koskeviin prioriteetteihin ja strategioihin, jotka maat tunnistivat tehokkaiksi käytännöiksi työpajoissa. Nämä ovat asiantuntijapalveluiden muuttuvaa roolia koskevia **pitkän aikavälin tavoitteita**.

Jokainen ohjaava periaate sisältää joitain keskeisiä linjauksia koskevia prioriteetteja ja strategioita, jotka tukevat asiantuntijapalveluiden muuttuvaa roolia ja täydentävät toisiaan. Ohjaavissa periaatteissa ilmaistujen arvojen saavuttamiseksi linjauksia koskevilla prioriteeteilla ja strategioilla on jäsenmaille perustavanlaatuinen merkitys.

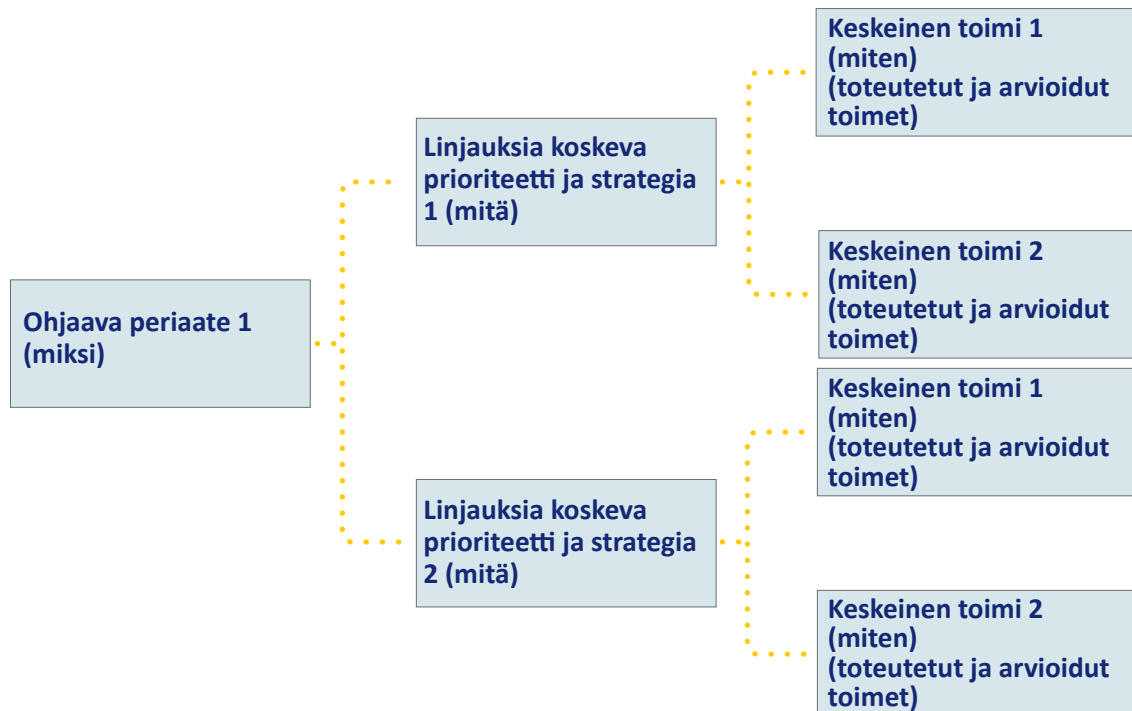
3. Keskeiset toimet

Jokainen linjauksia koskeva prioriteetti ja strategia voidaan jakaa keskeisiin toimiin **esimerkkeinä** niihin liittyvien linjausten ja strategioiden **tehokkaasta täytäntöönpanosta**. Ne kattavat **rahoitukseen, hallintoon, kykyjen kehittämiseen ja laadunvarmistukseen** liittyvät kysymykset, joiden avulla sidosryhmät voivat toteuttaa esittämäänsä linjauksia ja strategioita.

Keskeisissä toimissa huomioidaan:

- Mitä tulee tehdä
- Miten se tulee tehdä
- Kuinka tarkistetaan vaikuttavuus.

Kuten kuvasta 1 näkyy, jokainen ohjaava periaate liittyy useisiin linjauksia koskeviin prioriteetteihin ja strategioihin sekä useisiin keskeisiin toimiin, joita on tarkasteltava kokonaisvaltaisesti.

Kaavio 1. Ohjaavien periaatteiden, linjauksia koskevien prioriteettien ja strategioiden sekä keskeisten toimien väliset yhteydet

CROSP-itsearviointiväline: etenemissuunnitelma asiantuntijapalveluiden roolin muuttamiseksi

CROSP-viitekehys oli pohjana kehitettäessä **etenemissuunnitelmaa asiantuntijapalveluiden roolin muuttamiseksi**. Tämä etenemissuunnitelma tarjoaa kokonaisvaltaisen yleiskatsauksen linjauksia koskevista prioriteeteista ja strategioista sekä tärkeimmät vaiheet tai virstanpylväät tehokkaaseen täytäntöönpanoon.

Sen tavoitteena on erityisesti:

- auttaa maita arvioimaan/seuraamaan omaa tilannettaan tunnistamalla vahvuudet ja heikkoudet sekä nykytilanne matkalla kohti asiantuntijapalveluiden roolin muuttamista
- tukea maita määrittelemään linjausten lisäkehitystä kaipaavat osa-alueet, tulevat toimet sekä kaikkien sidosryhmien vastuualueet.

Kaiken kaikkiaan tämä etenemissuunnitelma yhdistää kuusi ohjaavaa periaatetta 17:ään linjauksia koskevaan prioriteettiin ja strategiaan, kuten kuvassa 2.

Ohjaava periaate 1

Yhteisen sitoutumisen kehittäminen kohti inklusiivista opetusta

Linjauksia koskeva prioriteetti ja

strategia 1.1: Inklusiiviseen opetukseen sitoudutaan yhdessä, ja tätä tukee poliittinen tahto edistää pitkän aikavälin muutosta

Linjauksia koskeva prioriteetti ja

strategia 1.2: Kansallisiin linjauksiin sisältyy yhteinen sitoutuminen inklusiiviseen opetukseen, jota tuetaan ihmisoi-keuksiin perustuvan lähestymistavan avulla

Linjauksia koskeva prioriteetti ja

strategia 1.3: Käytössä on linjauksia ja strategioita, jotka edistävät yhteistä ymmärrystä inklusiivisesta opetuksesta yleisopetuksen ja asiantuntijapalveluiden välillä

Ohjaava periaate 2

Tiedonvaihdon ja inklusiota edistävien valmiuksien hankkimisen kehittäminen yhteistyön ja verkostoitumisen avulla

Linjauksia koskeva prioriteetti ja

strategia 2.1: Linjaukset ja strategiat luovat ammatillisia oppimisyhteisöjä ja tukevat näin tiedon jakamista

Linjauksia koskeva prioriteetti ja

strategia 2.2: Erityiskoulujen muuttaminen resurssikeskuksiksi varmistaa tiedonvaihdon asiantuntijapalveluiden ja yleisopetuksen ammattilaisten välillä

Linjauksia koskeva prioriteetti ja

strategia 2.3: Ammattilaisten tarjoama jatkuva tuki antaa yleisopetuksen ammattilaisille, perheille ja oppijoille mahdollisuuden hankkia osallistavaa osaamista

Ohjaava periaate 3

Jatkuvan inklusiota koskevan ammatillisen oppimisen tarjoaminen

Linjauksia koskeva prioriteetti ja

strategia 3.1: Ammatilliset oppimismahdollisuudet edistävät yhteistä kieltä koskien inklusiota kaikille oppijoille

Linjauksia koskeva prioriteetti ja

strategia 3.2: Yleisopetuksen ja asiantuntijapalveluiden ammattilaisilla on asianmukaiset valmiudet ja taidot, pätevyys ja työkalut työskennellä erilaisten ryhmien kanssa

Linjauksia koskeva prioriteetti ja

strategia 3.3: Ammatillisten oppimismahdollisuuksien yhdistäminen yleisopetuksen ja asiantuntijapalveluiden opettajille

Kaavio 2 CROSP-hankkeen etenemissuunnitelma

Ohjaava periaate 4

Inklusiivisen koulun johdon ja hallinnon tukeminen

Linjauksia koskeva prioriteetti ja strategia 4.1: Koulujen johto edistää osallistavaa visiota, joka sisältää yhteiset arvot, yhteisen kielen ja ymmärryksen sekä kokonaisvaltaisen lähestymistavan

Linjauksia koskeva prioriteetti ja strategia 4.2: Koulun johdon valmiuksien ja luottamuksen varmistaminen sekä yleisopetuksessa että asiantuntijapalveluissa tukemaan inklusiivista opetusta

Linjauksia koskeva prioriteetti ja strategia 4.3: Yhteistyön avulla koulun johto ja hallinto tukevat inklusiivista opetusta

Ohjaava periaate 5

Sidosryhmien kannustaminen aktiiviseen osallistumiseen

Linjauksia koskeva prioriteetti ja strategia 5.1: Käytössä on kattavat kansalliset linjaukset ja strategiat, jotka on kehitetty kaikkien sidosryhmien laajan kuulemisen jälkeen ja joilla on selkeä poliittinen visio ja tahto

Linjauksia koskeva prioriteetti ja strategia 5.2: Linjauksilla varmistetaan, että oppijat ja perheet ovat päätoimijoina ja että heitä pidetään keskeisenä voimavarana oppimis- ja opetusprosessissa

Ohjaava periaate 6

Jatkuvan seurannan ja arvioinnin edistäminen

Linjauksia koskeva prioriteetti ja strategia 6.1: On laadukkaan inklusiivisen opetuksen kansallisia indikaattoreita, jotka huomioivat paikallisen vaihtelun, oppijoiden tarpeiden moninaisuuden ja asiantuntijapalveluiden roolin

Linjauksia koskeva prioriteetti ja strategia 6.2: Seuranta ja arviointia varten on olemassa yhteistyöhön perustuvia rakenteita ja prosesseja

Linjauksia koskeva prioriteetti ja strategia 6.3: On olemassa kattava seurantajärjestelmä, jolla asiantuntijapalvelut tukevat yleisopetusta inklusiivisen opetuksen toteuttamisessa (kattaa sisäisen ja ulkoisen arvioinnin alajärjestelmät)

CROSP-itsearviointiväline sisältää kaikki ohjaavat periaatteet, linjauksia koskevat prioriteetit ja strategiat sekä ohjeelliset keskeiset toimet itsereflektiivisten kysymysten muodossa.

Tämä väline on suunnattu pääasiassa kansallisen/alueellisen/paikallisen tason päätöksentekijöille sekä ammattilaisille koulun tasolla. Sen avulla päättäjät ja muut ammattilaiset voivat pohtia ja kehittää inklusiivisen opetuksen tuen jatkumoa.

CROSP-työkalu on **avoimen lähdekoodin asiakirja**. Maat voivat hyödyntää sitä validoimalla sen ja mukauttamalla sitä kansallisiin olosuhteisiinsa. On tärkeää käsitellä työkalua kehittyvänä välineenä. Maita kannustetaan:

- soveltamaan kysymyksiä, määritelmiä ja asioita kansalliseen koulutustilanteeseen
- tekemään yhteistyötä ja muodostamaan käytännön verkostoja ministeriöiden, alueiden ja ammattilaisten välisellä tasolla
- käyttämään työkalua keinona varmistaa sidosryhmien sitoutuminen asiantuntijapalveluiden muuttuvaan rooliin.

Loppuhuomautukset

Maiden pyrkimykset asiantuntijapalveluiden uudelleenorganisointiin voivat kulkea eri polkuja. Kaikkien maiden tulisi kuitenkin pitää sitä vaiheittaisena, jatkuvana prosessina, joka noudattaa samoja periaatteita ja samaa päätavoitetta eli tarjota korkealaatuista koulutusta kaikille oppijoille.

CROSP-hanke tarjosi taustatietoa ja esitti kattavan viitekehyksen tämän tavoitteen saavuttamiseksi. CROSP-työkalu, hankkeen päätulos, voi toimia resurssina käynnistämään tai jatkamaan jo käynnissä olevaa prosessia, jolla tuetaan asiantuntijapalveluiden muuttuvaa roolia.

Työkalu mahdollistaa yleisopetuksen ja asiantuntijapalveluiden ammattilaisten välisen tiedonvälityksen osallistamalla heidät kollektiiviseen pohdiskeluun ja toimintaan inklusiivisten opetusjärjestelmien kehittämiseksi.

Maat voivat nähdä työkalun myös keskustelun herättäjänä, jonka tavoitteena on määritellä kollektiivisesti yhteiset arvot, yhteinen kieli, strategiat ja toimet sekä erityiset täytäntöönpanosuunnitelmat. Se mahdollistaa ylikansallisen yhteistyön, jossa eri maat toimivat "kriittisinä ystävinä", jakavat kokemuksia ja tarjoavat keskinäistä tukea.

On toivottavaa, että tätä työkalua mukautetaan ja validoidaan edelleen käytettäväksi kansallisissa yhteyksissä ja että se auttaa maita niiden pyrkiessä kehittämään inklusiivisempia koulutusjärjestelmiä.

Viitteet

Andrews, M. ja Manning, N., 2015. *A study of peer learning in public sector reforms. Experience, experiments and ideas to guide future practice. Part Three: Annexes [Tutkimus vertaisoppimisesta julkisen sektorin uudistuksissa. Kokemus, kokeilut ja ideat ohjaamaan tulevaa käytäntöä. Kolmas osa: Liitteet]*. Pariisi: Effective Institutions Platform

Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskus, 2015. *Kehittämiskeskuksen inklusiivisia opetusjärjestelmiä koskeva tausta-asiakirja*. Odense, Tanska

Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskus, 2019. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Mapping Specialist Provision Approaches in European Countries [Asiantuntijakoulutuksen roolin muuttaminen inklusiivisen koulutuksen tukemisessa: Asiantuntijapalveluja koskevien lähestymistapojen kartoitus Euroopan maissa]*. (S. Ebersold, M. Kyriazopoulou, A. Kefallinou ja E. Rebollo Píriz, eds.). Odense, Tanska

Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskus, 2021. *Pääperiaatteet – Inklusiivista opetusta koskevien linjausten kehittämisen ja toimeenpanon tukeminen*. (V. J. Donnelly ja A. Watkins, toim.). Odense, Tanska

Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskus, 2022. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Formative Evaluation of Peer Learning [Asiantuntijakoulutuksen roolin muuttaminen inklusiivisen koulutuksen tukemisessa: Vertaisoppimisen formatiivinen arviointi]*. (H. Weber, toim.). Odense, Tanska

Euroopan unionin neuvosto, 2018. *Neuvoston suositus, annettu 22 päivänä toukokuuta 2018, yhteisten arvojen, osallistavan koulutuksen ja opetuksen eurooppalaisen ulottuvuuden edistämisestä*. (2018/C 195/01)

Yhdistyneet kansakunnat, 1989. *Lapsen oikeuksien sopimus*. 20. marraskuuta 1989

Yhdistyneet kansakunnat, 2006. *Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista*. 13. joulukuuta 2006

Sihteeristö:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Danemark
Puh.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Brysselin toimisto:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Puh.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org